

Keresztyének Japánban - jegyzetek a Némaság című filmhez

Írta: Iskariotes

Az AniMagazin előző számában olvashattatok Martin Scorsese Némáság című filmjéről. Jelen cikk annak egyfajta lábjegyzeteként is szolgál.

Keresztyének Japánban (1543-1640)

Az első keresztyén szerzetesek 1543-ban érkeztek Japánban, vezetőjük Xavier Szent Ferenc lett. 1559-től már hivatalosan, 1568-tól pedig császári engedéllyel hirdették az Igét a népek legfőképpen Nagaszaki térségében. A papokat a bennszülöttek baterennek tehát atyának (a portugál padre szóból) vagy irumannak (ami a portugál írmaóból eredt), azaz testvérnek szólították.

1559-ben már új területeken kíváltképp Kiotó térségében próbáltak téríteni. Olyan sikeres munkát végeztek, hogy 1575-ben XIII. Gergely pápa a szigetországi közösséget eléggé nagyra találta ahhoz, hogy a Makaói Egyházközségbe sorolja be. Ez a portugáloknak nagy siker volt a spanyolokkal szemben, akiknek az volt a céljuk, hogy a pápa Japánt a Fülöp-szigeteki Manilai Egyházközségbe sorolja be. Bár a Tordesillas-i szerződés értelmében Japán egészére a portugálok formálhattak volna igényt (Hokkaidót leszámítva), de itt ezt nem vették figyelembe, ahogyan a spanyolok sem. 1582-ben már 82 pap és közel 150.000 megkeresztelkedett hívő volt az országban, akik 200 templomban

gyakorolhatták hitüket. 1585-ben a jezsuita rend kilobbizta XIII. Gergely előtt, hogy Japánban csak ők végezhesenek hittérítő munkát.

Sőt 1588-ban a Nagaszaki Egyházmegye is megalakult. A korai években Japánban a keresztyének száma rohamosan növekedett. Egyes becslések szerint közel 750.000 keresztyén élt az országban, amikor az csúcson volt. Ennek a gyors növekedésnek leginkább két oka volt. Az egyik, hogy sokan azért vették fel az új hitet, mert úgy gondolták, ezáltal könnyebben tudnak kereskedni majd a portugálokkal. A másik legfőbb ok, hogy Jézus mindenkiért meghalt. Tehát akár egy szegény halászsért is, akinek így nem kellett semmi fajta extrát cselekednie, és már rögtön meg lett váltva. De a hamarosan kezdődő keresz-

Xavier Szent Ferenc

tyenüldözések miatt az ígéretes fejlődés hamar megszakadt.

Az 1580-as évek során több egyházi vezető is lobbizott azért, hogy a katolikus hatalmak nagyobb flótát vezényeljenek a japán partokhoz, mondván így tudnák leginkább megvédeni az igazhitűeket a pogányok támadásaitól. 1593-ban már 134 pap és 300 ezres közösség volt a császárságban.

A jezsuiták nem csak politizáltak és kereskedtek, hanem tudományos munkát

Nippon Dzsisi

is végeztek. Megírták Japán történelmét és összeállítottak egy 30 ezer szavas portugál-japán szótárt, a Nippo Dzsisi-t. A magától értetődő eredményén kívül hatalmas nyelvészeti értéke is van a kötetben. A szerzetesek nem az irodalmi nyelvet vették alapul, hanem azokat, amiket a legtöbbször hallottak a közemberektől, így sok szleng és szitokszó is bekerült a kötetbe, tehát olyan szavak, amiket írásban a művelt japán nem írt le. Óriási nyelvi emléke ez a japán nyelvnek. A kötet olyan jól sikerült, hogy még 1869-ben a francia-japán szótár megalkotásánál is ezt vették alapul. De talán legnagyobb „maradandó alkotásuk” az volt, hogy a kis halászfaluból Nagaszikból egy virágzó kikötővárost hoztak létre.

1587. július 24-én hozták meg a keresztyéneket kitiltó rendeletet bateren tsuihō rei (~Jezsuiták kitiltása) Japánban. Az úgy háttérében több okot is meglálhatunk:

Egy jezsuita egy japán nemessel

1. Ikkó ikki precedens: Ikkó ikki egy buddhista radikális szekta volt, 1488-tól egészen 1580-ig folyamatosan harcban álltak a központi erőkkel. Az új sógun egyrészt nem akarta, hogy az Ikkó ikki szekta újra toborozza magát, mert amikor aktívak voltak, a keresztényeket is támadták. Másrészt attól is tartott, hogy a keresztények hasonló harcias szektává válhatnak idővel. Nemcsoda, hogy a keresztényeket elkezdtek dzsasumonnak, azaz fondorlatos szektának nevezni.

2. A keresztények ahol csak tudták, üldözték mind a sintoista, mind a buddhista papokat, illetve pusztították a két vallás szenthelyeit.

3. A portugál kereskedők a misszionáriusokat felhasználva vagy velük együttműködve adószabszolgákat gyűjtöttek, akiket végül Koreában és Kínában adtak el.

Az új vallás képviselői elsőre fegyveres ellenállást akartak szervezni, de erről 1590-re lemondtak. 1601-ben még nyomdát alapítottak a szigeten a misszionáriusok, sőt 1634-ig minden évben liturgikus naptárat is nyomtattak.

1613-ban hozták meg a Kinkjó rendeletet, ami már arra szólított fel, hogy - ha szükséges, erőnek erejével, de - fel kell számolni a kereszténységet Japánban. Ekkor vezették be a hűségesküt, más néven nanban esküt is a hithagyók számára. A lényege az volt, hogy a friss hithagyónak esküt kellett tennie, hogy hisz a kamik létezésében és nem hisz a kereszténynek

istenében. Természetesen itt nem álltak meg mert a férfiak esetében hat, míg a nők esetében három generáción át figyelték, hogy nem tértek-e vissza a keresztény hitükre. Ezt úgy tették, hogy a hithagyónak félévente egyszer a hatóságok elé kellett járulnia és az esküjét újból le kellett tennie. Ha valaki született vagy meghalt, jelenteni kellett a hatóságoknak, hogy le- vagy felvegyék a listán.

1614-ben egy csalási ügybe keveredett misszionárius miatt hozták meg a végleges kitiltást a keresztényeknek. Ennek ellenére az utolsó missziós csapat 1636-ban érkezett az országba. 1641-ben pedig meghirdették az elszigetelődés politikáját. Összességében elmondható, hogy egy ideig Japánban élt a legtöbb keresztény Európán és gyarmatain kívül.

Simabara felkelés

Simabara felkelés (1637-1638)

Sem a Némáság filmben, sem a regényben nem említik meg, de gyakorlatilag ez a lázadás volt az, ami a végső lökést adta a Tokugava sógunátusnak a keresztények végső kiűzésére.

A lázadás maga igen messze történt Edőtől, Japán déli területein - Simabara félszigetén - volt. 1637 decemberében kezdődött és 1638 áprilisában ért véget. A háttérben egyszerre több mozgatóelemet is találhatunk. Szerepe volt például az adóemeléseknek, annak, hogy több samuráj családot az új rendszer paraszti létbe süllyesztett, valamint a helyi földesurak függetlenedési szándékának is. Bár a keresztények külön nem lázadtak, a felkelést vezető urak között több kereszt-

tény is volt, pl. a lázadást vezető Amakusza Sirót is a jezsuiták keresztelték meg. Illetve a parasztok egy része is Jézushívó volt, így többen is Jézust és Szűz Máriát ábrázoló zászlók alatt vonultak hadba. Hogy mégsem keresztények üldözéséről van szó, azt leginkább az bizonyítja, hogy a Katolikus Egyház sem kezelte őket mártírokként.

Ezek a területeken még mindig portugál szerzetesek hirdették az igét, holott már 1614-óta tilalom szólt ellenük. A lázadás során több buddhista szentélyt felgyújtottak és több szerzetes férfit és nőt egyaránt megöltek. A sógun 125 ezer fős sereget küldött a lázadás leverésére. A

Amakusza Siró szobra a Simabarai várbán

Tokugava sereget a tenger felől holland hajók támogatták, ahol a legendás harcos, Mijamoto Muszashi is megtalálható volt. A felkelők ezzel szemben 20-40 ezres sereggel rendelkeztek, ebből mindösszesen 100-an élték túl a harcokat. Megjegyzendő, hogy a maximális 40 ezres csapatba az öregeket, a nőket és a gyerekeket is beleszámolták. A kormányzati csapatok közül 11 ezren haltak meg és körülbelül 2 ezren sérültek meg. Hara várát teljesen legették, ami a lázadók központja volt. A Tokugava sógúnatus történetének ez volt a legnagyobb belső fegyveres konfliktusa. A felkelés legnagyobb következménye a Szakoku rendeletet meghozatala volt, ami Japánt közel 200 éves elzárkózásra ítélte. A megmaradt kereszténynek pedig kis szigeteken rejtőzködve tartották meg hitüket.

Keresztényüldözések Japánban

A keresztényüldözések 1587-ben Totjotomi Hidejosi uralma alatt kezdődtek és egészen 1873-ig tartottak, magát a folyamatot sumon aratamának nevezték, vezetőjének rangja a sumon aratama jaku volt.

Hidejosi félt a keresztényektől különösen a két legerősebb szerzetes csoporttól a jzsuitáktól és a ferencesektől. Hidejosi halála után Tokugava Iejaszu került hatalomra, aki William Adams tanácsadójára hallgatva türelemről biztosította a keresztényeket.

Adams halála után (1620) a protestáns kereskedők (angolok és hollandok) fokozatosan elhíttették a bakufu vezetésében, hogy a katolikusok (spanyolok és portugálok) inkább hűek a pápához, semmint a császárhoz, ezért veszélyt jelentenek. Így 1612-től a keresztényüldözések felerősödtek. 1618-tól bevezették az informátorjutalmazási rendszert, mely gyakorlatilag a spicliket fizette meg. A bevezetés évében még csak 30 ezüst járt egy árulásért. 1626-ra már 100 ezüst, 1633-ban már 300 ezüst járt egy információért. 1674. után pedig 500 ezüstöt is megért a hatóságoknak egy keresztényről szóló információ.

Összességében öt nagy hullámmra lehet osztani az 1597 és 1638 közötti időszakot keresztény üldözés szempontjából.

Első hullám: 1597. - 26 mártír halála - ez volt az első nagyobb kivégzés az országban. 1597. február 5-én 26 keresztény mártírt öltek meg. A kivégzettek közt spanyolok, mexikóiak és japánok, kor szerint pedig 12 évestől a 63 évesig voltak. Ma már mindegyiküket szentté avatta a Katolikus Egyház.

Második hullám: 1598-1632. - 205 mártír halála.

Harmadik hullám: 1632. augusztusi mártírok halála.

Negyedik hullám: 1633-1637. - 16 mártír halála - ez volt az utolsó jelentősebb kivégzési hullám az országban. Főleg domonkos szerzeteseket, de több hívót is

26 mártír halála - festmény a 16. századból

kivégeztek. II. János Pál pápa mindegyiküket szentté avatta.

Ötödik hullám: 1603-1639. Bár ez nem egy nagy hullám, de ide szokták sorolni, a további kivégzéseket. Itt főleg ágoston és domonkos rendi szerzeteseket öltek meg. Kevesebb számban jzsuita és ferences rendi szerzetesek is meghaltak, ahogyan laikusok is.

Az első igazán komoly pogromra 1622 szeptemberében került sor a Nagy Nagaszaki Vértanúhalál néven elhíresült eseményen. Egyetlen nap leforgása alatt huszoneg embert elevenen elégették, továbbá harmincat lefejeztek. A kivégzettek közt

spanyol, olasz, belga és japán is volt. A legfiatalabb mindössze három, míg a legidősebb nyolcvan éves volt. 1867-ben IX. Pius pápa az ott meghaltakat boldoggá avatta.

1635-ben létrehozták Edóban a Krisztian Jasiki nevű börtönt, ahol az országba szökött keresztény misszionáriusokat tartották fogva. A létesítményt 1792-ben zárták be véglegesen, ekkor szűnt meg a sumon aratama jaku rang is. Többek közt a film egyik szereplője, Guiseppa Chiara is raboskodott itt egy ideig. Illetve volt egy másik börtön is a Szuzuta, de ez kisebb és rövidebb ideig volt használatban.

Az egyik legerősebb bürokratikus

rendszer a Danka/Dzsidan volt, melynek értelmében a buddhista templomoknak kvázi népességnyilvántartási feladata volt. Bár a rendszer már korábban is létezett, de 1638-tól kezdve kötelezővé vált, olyannyira hogy még a sintoista papoknak is lajstromba kellett magukat vetetni a buddhistáknál. Akik nem vetették fel magukat ide, azokról joggal gondolhatták a hatóságok, hogy keresztyének, így őket üldözni kell. Emellett kiadtak egy könyvet is, amiben összegyűjtötték azokat az érveket, amelyekkel a keresztyéneket meg lehet győzni, hogy miért kell a hitüket elhagyni vagy miért bolondság is, amiben hisznek. A keresztyének kivégzésével csak 1805 után szakított a bakufu.

Mártírhálál ábrázolása
a 17. századból

Unzen hegy

A filmben szerepel Unzen hegye, ami gyakorlatilag egy mai napig is aktív vulkán. A vulkán már 701-óta spirituális helynek számít a sintó vallásban. Volt idő amikor 1000 aszkéta szerzetes élt a hegyoldáiban. A terület azért ilyen speciális, mert azt gondolják róla, hogy ez a pokol kapuja. A környék tele van forró forrással, nem egy 100 Celsius fok közelében bugyog, plusz rengeteg helyen lövell ki kénköd. Az 1600-as években közel 30 keresztyén lelte itt a halálát különböző kínzások hatására. Emlékükre ma már egy egyszerű fakereszt látható a hegyen.

Curusi - 釣殺し

A filmben lehet látni egy kínzási módot, mely abból állt, hogy a tortúrára kényszerített embert fejfelé lógották egy gödörben, ami le volt fedve. Az áldozat homlokán vagy a füle mögött egy vékony vágást ejtettek így a vér szépen lassan kiszepesgett rajta, tehát az áldozat tovább szenvedhetett. Nem volt ritka az sem, hogy a gödrök aljába ürüléket tettek. Bár mindkét lábuk össze volt kötözve, a kezeik közül csak az egyik, a másikat azért hágatták szabadon, hogy aki megtört az a kezével megüthesse a fedelet, így jelezvén, hogy kész vallomást tenni.

Fumie - 踏み絵

Az első fumiét 1629-ben alkalmazták Nagaszikiban. Fumie gyakorlatilag bármilyen lehetett, ami a keresztyénvalláshoz volt köthető, de legtöbbször egy kis dombormű is megtehető, amin általában a keresztre feszített Megváltó vagy Szűz Mária és a kisdéd volt látható. A kiválasztott személynek erre kellett rálépnie, amennyiben nem tette meg, halál várt rá. Az eseményen az állam hivatalos bürokratáinak és buddhista szerzeteseknek is jelen kellett lenniük. Az európaiak hamar tudomást szereztek erről az eljárásról hála egy holland orvosnak Engelbert Kaempfernek, aki leírta az eseményt. Így ennek a jelenségnek a

híre hamar megfogta az írok fantáziáját, többek közt Swift Gulliver utazásaiban is olvasható, de Voltaire Candidjében is találhatunk né utalást.

Rejtett keresztyének - Kakure kirisitan (隠れキリシタン)

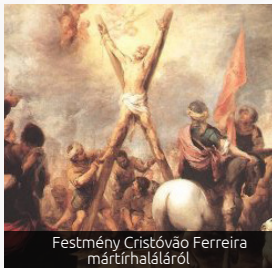
A simabarai felkelés után neveztek így a bujkáló keresztyéneket az országban. Hitüket általában titkos szobákban és rejtkehelyeken gyakorolhatták. Bibliájuk nem volt, így csak szájról-szájra adták át a történeteket. Imáik egyfajta keveréknyelv volt, ami a latin, spanyol, portugál és japán szavakból állt. A *Deus Pater, filius, spiritus sanctus* így hangzott japánul: *deuszupaite-ro, hirijō, szuperitoszantono* (でうすぱいてろ, ひりょう, すべりとさんとの). Természetesen nem voltak felszentelt papjaik, így a legtöbbször a közösséget vezető személy vagy a legidősebb tag vezette a gyülekezetet. Őket udzsijakunak vagy csókatának nevezték. A csoportokban volt még egy tisztség, az osiekata, amit ma talán hitoktatóknak neveznek. Ő felelt a katekizmus tanai átadására a fiatalabb generációknak, de ő vezette a napi imákat és áhitatokat. Egyetlen fennmaradt írásos szövegük a Tenci hadzsimari no koto volt.

Mai szemmel inkább tűnt a vallásuk valamilyen ezoterikus hiedelemnek, semmint valódi keresztyén hitnek. De jobb esetben is egyfajta szinkretizmussal vagy

inkulturációval állunk szemben, ahol a kereszténység, a buddhizmus és valamelyest a sintoizmus is helyet kapott. Ezt leginkább ott lehetett tetten érni, hogy sokan hittvalló mártírhálalt halt őseiket is elkezdtek tisztelni és hozzájuk imádkozni, ami egyértelműen az ősök tiszteletére épült. De ide lehet sorolni azt is, hogy a szentháromság fogalma teljesen kikopott ezekből a közösségekből, ahogyan az eredendő bűn fogalma is. A japán kereszténység az évszázadok alatt sok olyan szokást vett fel, ami csak rájuk lett jellemző.

A XVI. századtól egészen a XIX. századig, amikor is vallászsabadságot hirdettek az országban, tilos volt bármilyen keresztényen könyvet vagy jelképet birtokolni. A furfangos hívőket azonban ez nem gátolta meg abban, hogy Mária szobrokat szerezzenek, igaz nem Szűz Anyaként vették őket. A buddhizmus egyik közkedvelt bodhiszattvája Kannon, aminek vonásai egy nőre emlékeztethetnek. Kannont gyakran ábrázolják kisbabával, így sok rejtőzködő japán keresztényen az ilyen szobrokra úgy tekintett, mint Szűz Mária és a Kiszjézus. Érdekesség, hogy a Meidzsi restauráció után újból érkeztek hittérítők az országra, így sok addig elszigetelt csoport újra szabadon gyakorolhatta a hitét. De Urakami és Goto sziget környékén egy hanare kirisitan nevű csoport továbbra is ezt a hibrid hitet követte.

Festmény Cristóvão Ferreira mártírhálaláról

Történelmi Alakok

Cristóvão Ferreira - Csüan Szavono (1580-1650): Torres Vedrasban született 1580 körül és 1609-ben érkezett meg Japánba. Az egyre fokozódó elnyomás során őt is sikerült elkapniuk és végül megtörniük a hatóságoknak. Élete hátralévő részében a zen buddhizmust tanulmányozta, valamint több könyvet írt az orvostudomány és a csillagászat területéről (pontosabban diktált, mert nem tudott írni japánul). Továbbá egy a hitét, vallását tagadó írást is közzétett. Élete során több rendtársának hithagyását kellett végignéznie. Illetve spanyol és portugál fordítóként is dolgozott. Bár lett felesége és gyerekei is az nem bizonyított, hogy felhagyott a cölibátussal. 1650-ben halt meg Nagaszaki városában.

Halála máig nem tisztázott. Egyes források szerint halála előtt újra zsoldárokat énekelt, ezért a hatóságok kínzások alá vetették, így végül mártírként halt meg. Állítólag Endo, a Némaság írója találkozott egy olyan nővel, aki családfáját egészen Ferreiraig tudta visszavezetni.

Giuseppe Chiara - Okamoto San'emom (1602-1685): A filmben róla mintázták Sebastião Rodrigues alakját. Palermo városában született a mai Olaszország területén. 1643-ban érkezett Japánban, de hamar elfogták. Hasonló életutat járt be, mint Fer-

Sírkő, rajta Cristóvão Ferreira neve

reira atya. Tolmácsként a külföldiek által behozott javakat vizsgálta meg, hogy nem tartalmaz-e keresztény jelképeket. Felesége is lett, de gyerekei nem születtek. 83 éves korában hamvasztották el.

Inoue Maszasige (1585-1661): Pályafutása elejétől kezdve a Tokugava klánt szolgált, részt vett Oszaka ostrománál (1615), így hamar egy 500 kokus föld birtokosa lett. Politikai pályafutása töretlenül haladt előre, az igazi áttörést akkor érte el, amikor kinevezték az új legfőbb ellenőrnek. Gyakorlatilag ő felügyelte a fontosabb ceremóniákat, a helyi földesurakat és a külföldiekkel is ő tartotta a kapcsolatot. A simambarai felkelés leverését is ő felügyelte. Ekkor már éves járandósága elérte a 10.000 koku rizst. Feladatai közé tartozott a keresztényekkel szembeni ellenőrzés is, de sehol nincs rá bizonyíték, hogy személyes ellenszenvet táplált volna az európaiak iránt. Ő rendelte el, hogy a holland kereskedők csak Dedszima szigetén üzemelhessenek. Ha a hollandoknak bárkivel peres ügye lett volna, Inoue mindig megjelent igazságot osztani. A beszámolók szerint jókedvű és érdekes személyként hívták, akik kedvelte a vörösbort. Számtalan dolgot hozatott be az országra, így könyveket, zsebkönyveket, festményeket, tükröket, tűzoltó szivattyúkat és riasztó kürtöket. A holland kereskedőket gyakran megvendégelte, de oda figyelt, hogy ne

kerjen szívességet senkitől. A császárság egyik legtajékozottabb embere volt. Élete előrehaladtával egyre több nyavalya gyötörte, ezért egyre jobban támogadta a nyugati orvoslást. 1658-ban vonult vissza a közfeladataitól, majd 1661. március 27-én meghalt.

Martin Scorsese (New York, 1942 -)

Oscar-díjas rendező, generációjának egyik vezéregyénisége. Olasz-amerikai családban született New York kis Itália negyedében. Mivel gyenge fizikuma volt, így sportolás helyett mindig moziba járt. 1963-ban kezdett el filmezni, első igazi sikerét az *Aljas utcák* filmmel érte el 1967-ben.

Majd együttműködött Robert De Níróval, akivel zsinórban négy filmet is készí-

tett, köztük olyan ikonikus címeket, mint a *Taxisofőr* vagy a *Dühöngő bika*. Ezután két kisebb sikereket elérő filmje jött a *Lidérces órák* és a *Pénz színe*, amiben Paul Newman és a fiatal Tom Cruise-r rendezte.

1988-ban egyik legtöbb vihart kavaró filmjét készítette el, a *Jézus utolsó megkísértését*. A filmben Jézust az Ördög a keresztfán kísérti meg azzal, hogy egy normális emberi élet lehetőségét mutajta meg előtte. A filmet több országban is heves tiltakozások fogadták.

E három film után visszatért a kasszasikerek gyártásához. 1990-ben újra De Níróval dolgozott a *Nagymenőkön*. '91-ben a *Cape Fear - Rettegés foka* jött, két évre rá az *Ártatlanság kora*, majd a *Casino* következett. Ezzel a rendező életében lezárult egy korszak. De Niro bár még játszott - és ahogy tűnik, játszani is fog -, azonban Scorsese filmjeiben már nem ő lett a rendező „műzsája”. 1997-ben Scorsese egy lassú filmet, a *Kundunt* forgatta, mely a dalai láma tinédzser korszakát dolgozta fel.

2002-ben újult erővel tért vissza a rendező egy új „műzsával”: Leonardo DiCaprióval. Egyhuzamban hat olyan filmet tett le az asztalra, amik díjak és jelölések tömkelegét hozták magukkal: *New York Bandái*, *Aviator*, *Tégla* (amiért

végre Oscart kapott), *Vihar sziget*, *Leleményes Hugó*, majd pedig a *Wall Street Farkasa*. A rendező következő filmje a *The Irishman* nevet viseli, amiben előre láthatólag Robert de Niro, Al Pacino és Joe Pesci is szerepelni fog.

Suszaku Endo (1923-1996)

Endo az egyik leghíresebb japán író, katolikus hite ellenére az országában is nagy népszerűségnek örvendett. Az irodalomtudósok a harmadik generációs japán írók közé sorolják be, a II. világháború utáni japán irodalom egyik fontos alakja. Graham Green a múlt század egyik legfontosabb írójának tartotta. Olyan keresztény írók közé lehet sorolni, mint Kierkegaard, Dosztojevszkij vagy François Mauriac.

Endo 1923. március 27-én született Tokióban. Családja 1926-ban Kínába - de az akkor Japán fennhatóság alá tartozó - Mandzsúriába, Dalián városába költözött. Szülei 1933-ban elváltak, Endo anyjával együtt visszatért Japánba, és Kobéban telepedtek le. Anyja itt vette fel a keresztiséget, így fia is követte példáját, a keresztységben a Pál nevet kapta. Később úgy nyilatkozott, hogy a keresztység ruháját kényelmetlenül hordta magán, de soha

nem tagadta meg hitét. Érettségi után három évig sikertelenül próbálkozott egyetemre bejutni, végül a katolikus Sophia Egyetemre vették fel, ahol egy évig németet tanult. Később átiratkozott a Keio Egyetemre, ahol francia szakos lett. A II. világháború alatt a tuberkulózis miatt nem a frontra vezényelték, hanem egy löszergyárban kellett katonai szolgálatot teljesítenie.

1950. és 1953. között a Lyoni Egyetemen tanult Franciaországban. 1955-ben első nagy regényéért a *Fehér Emberért* (*Siroi ito*) Akutagava-díjat kapott. 1958-ban a Sincso Irodalmi-díjat és a Mainicsi-díjat kapta meg az *Umi to dokujaku* (~Tenger és mérge) alkotásáért. A mű egy háborús bűnt dolgoz fel: 1945-ben egy amerikai bombázó zuhan a Fudzsouka partjainál, a kimentett amerikai katonákon a helyi orvosok élveboncolásokat hajtottak végre.

1966-ban megírta a *Némaságot* (*Csinmoku*), amit az első évben 800 ezer példányban adtak el a szigetországban. Művéért Tanizaki-díjjal jutalmazták, majd 1968-ban a portugál Ordem do Infante D. Henrique tisztí keresztjét kapta meg. Ezt az elismerést olyan személyek érdemelhették ki, akik sokat tettek a portugál kultúráért vagy történelemért.

Endo 1979-ben a Jumiuri díjat vehette át a *Kiriszuto no tandzsó* regényéért. Egy évre rá a *Szamoráj* művéért érdemelte ki a Noma Irodalmi-díjat. A regény Haszékura Cunenaga történetét meséli el. A nemes 1613-ban a Csendes-óceánon át eljutott Mexikóba, onnan Rómába ment, ahol V. Pál pápa is fogadta. Végül 1620-ban, mint pápai nagykövet érkezett vissza Japánba, ahol addigra a kereszténységet már nem tűrték meg. Cunenaga későbbi élete és halála nem egyértelmű.

1985. és 1989. között a japán PEN Club elnöke volt. 1994-ben pedig újra megkapta a Mainicsi-díjat a *Fukai kava* regényért. 1995-ben Akihito császár a Kultúra rendjét adományozta neki. Endo 1996. szeptember 29-én halt meg a Keio Egyetem Kórházában. Összesen 17 regénye és több novellás kötete jelent meg. Műveiből eddig 10 mozifilm készült, amelyből három Kei Kumai rendezett, a Némaságot pedig kétszer is vászonra vitték. Szotome városában Nagaszaki prefektúrában múzeum őrizi munkásságát. Magyarra eddig csak a Némaságot fordították.

Ajánlott irodalom

Anime:

Oda Nobuna no Yabou: Az egyfajta alternatív történelmi sorozatban bár nem a keresztények a főszerep, de így is helyet kapnak benne korabeli valós misszionáriusok, akik Japánban tevékenykedtek az 1500-as években. A történet nem csak animében, hanem mangában és light novelként is beszerezhető.

Samurai Champloo: A történekek egy része a Simabara felkeléshez kapcsolódik.

Tokugawa Iemitsu to Edo Bakufu: Azon kevés anime közé tartozik, amiben konkrétan fiúérem lépés is látható.

Bár nem közvetlenül ehhez a korhoz kapcsolódik, de a japán kereszténység is szerepet kap a *Ruroni Kenshinben*. Illetve a *Fate/Stay Nightban* Tohsaka Rin egy kakure kirisitan leszármazottja.

Könyvek:

Suszaku Endo könyvét eddig kétszer adták ki magyarul: először 1987-ben a Szent István Társulat, Lukács László fordításában, majd 2013-ban a Cartophilus kiadó, Galamb Zoltán fordításában. Sajnos Galamb fordítása nem a legtokéletebb, nem volt tisztában a különböző egyházi fogalmakkal és nevekkel.

David Mitchell: *The Thousand Autumns of Jacob de Zoet* című regénye.

Filmek:

Csinmoku: 1971-es japán film, mely a Némaság első filmes feldolgozása volt. Rendezője Maszahiro Sinoda (Gonza, a lánzdzás, Szamoráj kém), japán főszereplője Tecuro Tamba, aki a *James Bond: csak kétszer élsz* című filmben is szerepelt, míg a női főszereplője Sima Ivasita (Szamorájós és banditák). Zeneszerzője Toru Takemitsu (Gyilkos nap), a játékidő 121 perces. A filmet a Cannes-i filmfesztiválon is bemutatták.

Os Olhos da Ásia: 1996-os portugál film, amely Ferreira atya életét dolgozza fel.

Otaiya - Japan's Hidden Christians: 1997-es dokumentumfilm, ami a Japánban élt keresztények életét dolgozza fel.

Opera:

Teizo Matsumaru 13 éven át írta a *Némaság* című kétfelvonásos opera librettóját, amit végül 1993-ban mutatott be a Tokiói Új Nemzeti Színház.

Zene:

James MacMillan skót zeneszerző *III. Szimfóniáját* - a *Csendet* - a Némaság inspirálta.

Yasuhide Ito írt egy szimfonikus darabot a *Glorious*st, melyet a kakure kirisitanok ihlettek.

Játék:

Onimusha: *Dawn of Dreams* PS2-re.

